

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ludvíka Davida, soudkyně zpravodajky Kateřiny Šimáčkové a soudce Davida Uhlíře ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky **České republiky – Státního pozemkového úřadu**, se sídlem Husinecká 1024/11a, Praha 3, zastoupené Mgr. Martinem Bělinou, advokátem se sídlem Pobřežní 370/4, Zlín, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 979/2021-465 ze dne 28. 4. 2021, rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 26 Co 199/2020-427 ze dne 2. 12. 2020 a rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi č. j. 8 C 232/2019-378 ze dne 18. 6. 2020, za účasti Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Praze a Okresního soudu v Mladé Boleslavi jako účastníků řízení a Bc. J. P., zastoupeného Mgr. Martinem Mládkem, advokátem se sídlem Ostrovní 2064/5, Praha 1 jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

- I. V řízení o ústavní stížnosti se pokračuje.**
- II. Ústavní stížnost se zamítá.**
- III. Vedlejšímu účastníkovi se náhrada nákladů řízení před Ústavním soudem nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. Stěžovatelka se ve své ústavní stížnosti domáhá zrušení usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 979/2021-465 ze dne 28. 4. 2021, rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 26 Co 199/2020-427 ze dne 2. 12. 2020 a rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi č. j. 8 C 232/2019-378 ze dne 18. 6. 2020, neboť tvrdí, že jimi bylo porušeno její právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), právo vlastnit majetek dle čl. 11 odst. 1 Listiny a dále princip legitimního očekávání a právní jistoty.

2. Okresní soud napadeným rozsudkem nahradil projev vůle stěžovatelky (žalované v řízení před obecnými soudy) uzavřít s vedlejším účastníkem (žalobcem) smlouvu o bezúplatném převodu pozemků nově oddělených geometrickým plánem, které jsou ve vlastnictví České republiky. Vedlejší účastník je podle okresního soudu osobou oprávněnou podle § 4 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o půdě“) a domáhá se vydání náhradních pozemků za pozemky odňaté, jejichž naturální restituci brání překážky předvídané v § 11a odst. 1 zákona o půdě. Okresní soud posoudil dosavadní postup stěžovatelky ve vztahu k vedlejšímu účastníkovi jako liknavý ve smyslu judikatury Ústavního soudu [např. nález sp. zn. Pl. ÚS 6/05 ze dne 13. 12. 2005 (N 226/39 SbNU 389; 531/2005 Sb.) anebo nález sp. zn. III. ÚS 495/02 ze dne 4. 3. 2004 (N 33/32 SbNU 303)], a to z důvodu dlouhodobého neplnění její povinnosti vypořádat nárok na vydání náhradních pozemků,

na základě čehož vyhověl požadavku uspokojit restituční nárok vedlejšího účastníka mimo zákonem předpokládaný postup. Jelikož některé pozemky navržené k vydání byly částečně dotčeny plánovanou veřejně prospěšnou stavbou, což představuje zákonnou překážku převodu z vlastnictví státu ve smyslu § 11 odst. 2 zákona o půdě ve spojení s § 6 odst. 1 písm. b) zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, okresní soud rozhodl o oddělení těchto částí pozemků geometrickým plánem, jenž se stal součástí rozsudku. Součástí převodu se tak staly pozemky tímto způsobem nově vzniklé. Krajský soud svým napadeným rozhodnutím následně rozhodnutí okresního soudu potvrdil.

3. Nejvyšší soud dovolání stěžovatelky jako nepřijatelné odmítl. Uvedl, že dle ustálené judikatury může oprávněná osoba v případě liknavého, svévolného či diskriminujícího postupu státu uplatnit u soudu svůj nárok žalobou na vydání konkrétního pozemku. Obecné civilní soudy přitom podle Nejvyššího soudu mají pravomoc rozhodnout o dělení pozemku v situaci, kdy sice pozemek není vhodný k vydání celý, ale část tohoto pozemku oddělená geometrickým plánem už k převodu vhodná je. Tento závěr plyne z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, jenž přes odlišný právní názor Ústavního soudu v nálezu sp. zn. III. ÚS 3804/19 ze dne 5. 1. 2021 neshledal dle svých slov rozumný důvod se od své konzistentní judikatury odchýlit (odkazuje k tomu zejména na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 509/2021 ze dne 27. 4. 2021, rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 2060/2010 ze dne 11. 12. 2013 či usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2669/2015 ze dne 28. 4. 2016; citovaná judikatura Nejvyššího soudu je dostupná na www.nsoud.cz). Nejvyšší soud nesouhlasí s názorem Ústavního soudu, spočívajícím v interpretaci § 82 odst. 3 věty první zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“), podle něhož se rozhodnutí stavebního úřadu o dělení nebo scelování pozemků nevyžaduje, jsou-li podmínky pro dělení nebo scelení pozemků dány regulačním plánem, rozhodnutím stavebního úřadu nebo rozhodnutím podle zvláštního předpisu; v poznámce č. 33 je pak uveden odkaz na § 2, 3 a 11 zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a o pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále „zákon o pozemkových úpravách“). Nejvyšší soud vykládá toto ustanovení tak, že „rozhodnutím podle zvláštního předpisu“ se rozumí i pravomocný rozsudek soudu o nahrazení projevu vůle povinné osoby uzavřít s oprávněnou osobou smlouvu o bezúplatném převodu náhradního pozemku podle § 11a odst. 1 zákona o půdě. Zvláštním právním předpisem ve smyslu § 82 odst. 3 stavebního zákona je podle Nejvyššího soudu předpis, který orgánu veřejné moci umožňuje současně se vznikem nové nemovité věci rozhodnout i o vlastnickém právu k ní. Za takový předpis pokládá Nejvyšší soud i zákon o půdě. Poznámce pod čarou pak Nejvyšší soud přiznává charakter pouhé interpretační a orientační pomůcky. Rozhodnutím podle zvláštního předpisu ve smyslu § 82 odst. 3 stavebního zákona je podle Nejvyššího soudu také rozhodnutí soudu o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví. Stejně tak i rozsudek o nahrazení projevu vůle k převodu pozemků podle § 11a odst. 1 zákona o půdě přitom dle Nejvyššího soudu sám o sobě konstituuje vlastnické právo k převáděným pozemkům a právě tento rozsudek (nikoliv smlouva) představuje ve smyslu § 17 odst. 4 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (dále jen „katastrální zákon“) ve spojení s § 1114 občanského zákoníku podklad pro deklaratorní zápis do katastru nemovitostí.

4. Nejvyšší soud v obecnější rovině svůj právní názor podepírá také poukazem na to, že soudy v občanskoprávním řízení podle § 7 odst. 1 občanského soudního řádu

projednávají všechny spory a právní věci vyplývající z poměrů soukromého práva, ledaže o nich podle zákona mají rozhodovat orgány jiné. Pravomoc civilního soudu má tedy v soukromoprávních věcech obecnou povahu. Řízení o nahrazení projevu vůle k převodu pozemků podle § 11a odst. 1 zákona o půdě má navíc podle Nejvyššího soudu zřetelný restituční rozměr, a proto by všechna aplikovaná ustanovení měla být interpretována s respektem ke smyslu a účelu restitučního zákonodárství.

II. Argumenty účastníků řízení

5. Stěžovatelka se ve své ústavní stížnosti odvolává na nález sp. zn. III. ÚS 3804/19 ze dne 5. 1. 2021, v němž Ústavní soud dospěl k závěru, že v řízení podle § 11a zákona o půdě obecné soudy k rozhodnutí o dělení pozemku neměly pravomoc, v důsledku čehož porušily práva stěžovatelky na ochranu vlastnictví dle čl. 11 odst. 1 Listiny a na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud v tomto nálezu podle stěžovatelky jednoznačně konstatoval, že z procesu dělení pozemku není přípustné vynechat ani stěžovatelku coby vlastníka pozemku, ani stavební úřad coby orgán kompetentní k územnímu řízení o dělení pozemku. Stěžovatelka s odkazem na tento nález míní, že k převodům části pozemků vymezených geometrickým plánem nejsou soudy v restitučních řízeních oprávněny. Má-li smlouva o převodu náhradních pozemků účinky pouze obligační a ke změně vlastnictví dojde až konstitutivním vkladem do katastru nemovitostí, stejně tomu tak dle stěžovatelky musí být tehdy, domáhá-li se oprávněná osoba převodu náhradního pozemku soudní cestou prostřednictvím žaloby na nahrazení projevu vůle.

6. Krajský soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že jeho postupem nebylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces, neboť neshledal v rozhodnutí okresního soudu žádné právní ani skutkové pochybení a krajský i okresní soud se rovněž dostatečně vypořádaly se všemi relevantními námitkami stěžovatelky. Okresní soud jen odkázal na odůvodnění svého napadeného rozhodnutí.

7. Nejvyšší soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti navrhuje, aby ji Ústavní soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou a alternativně, aby II. senát, neztotožní-li se se závěry formulovanými v nálezu sp. zn. III. ÚS 3804/19 ze dne 5. 1. 2021, věc předložil podle § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) plénu Ústavního soudu. Nejvyšší soud dále opakuje argumenty z výše popsaného napadeného rozhodnutí a zdůrazňuje svůj právní názor, že rozhodnutím podle zvláštního právního předpisu ve smyslu ustanovení § 82 odst. 3 stavebního zákona, k jehož vydání se nevyžaduje rozhodnutí stavebního úřadu o rozdělení pozemku, se rozumí i pravomocný rozsudek soudu o nahrazení projevu vůle povinné osoby uzavřít s oprávněnou osobou podle § 11a odst. 1 zákona o půdě smlouvu o bezúplatném převodu náhradního pozemku v situaci, kdy tento pozemek sice není vhodný k vydání oprávněné osobě v celé své výměře, ale jeho převoditelnost je dána k části oddělené geometrickým plánem.

8. Vedlejší účastník ve svém vyjádření předložil argumentaci souladnou s napadeným rozhodnutím Nejvyššího soudu, poukázal na dosavadní konstantní judikaturu ve svůj prospěch a navrhl zamítnutí stížnosti. Vedlejší účastník dále žádá přiznání náhrady nákladů řízení před Ústavním soudem.

9. Ústavní soud neshledal ve vyjádřeních účastníků řízení nic nového nad rámec řízení vedeného před obecnými soudy, a proto nepovažoval za nutné, zaslat je k replice stěžovatelce.

III. Postup a hodnocení Ústavního soudu

10. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 *a contrario* zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o Ústavním soudu“), byla podána včas (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu) a splňuje ostatní náležitosti vyžadované zákonem [§ 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

11. Usnesením ze dne 7. 9. 2021 bylo přerušeno řízení o ústavní stížnosti. Citovaným usnesením byl podle ustanovení § 23 zákona o Ústavním soudu plénu Ústavního soudu postoupen návrh na zaujetí stanoviska k právnímu názoru odchylnému od právního názoru vysloveného v nálezu sp. zn. III. ÚS 3804/19 ze dne 5. 1. 2021.

12. Plénum Ústavního soudu svým stanoviskem ze dne 12. října 2021 sp. zn. Pl. ÚS-st. 54/21 dospělo k tomuto závěru. **Rozhodnou-li obecné soudy v řízení o nahrazení projevu vůle povinné osoby k bezúplatnému převodu náhradního pozemku na oprávněnou osobu podle § 11a zákona o půdě na základě k rozsudku přiloženého geometrického plánu, nepostupují *ultra vires*, nýbrž poskytují ochranu právu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**

13. Ústavní soud tento závěr opřel o názor, že funkcí soudů v materiálním právním státě je podle čl. 4 ve spojení s čl. 90 Ústavy poskytovat ochranu právům jednotlivce. Ta přitom působí buď přímo, nebo nepřímo prostřednictvím právních předpisů, kdy základní práva představují korektiv jejich obsahu, aplikace i interpretace. Soudy tak ochranu základním právům poskytují nejen přímo, ale také cestou interpretace a aplikace podústavních norem způsobem zohledňujícím účel ústavně garantovaných základních práv. Úkolem soudce v podmínkách právního státu je vždy v dané procesní situaci najít řešení, které by zajišťovalo maximální realizaci základních práv účastníků sporu [srov. nálezy sp. zn. II. ÚS 2048/09 ze dne 2. 11. 2009 (N 232/55 SbNU 181), bod 17; nálezy sp. zn. IV. ÚS 763/05 ze dne 11. 4. 2006 (N 82/41 SbNU 79); nálezy I. ÚS 554/04 z 31. 3. 2005 (N 67/36 SbNU 707); nebo nálezy I. ÚS 185/04 ze dne 14. 7. 2004 (N 94/34 SbNU 19)].

14. Stojí-li tedy soud před otázkou, jak vyložit zákonné ustanovení, musí z nabízených možností zvolit tu, která v co největší možné míře realizuje ústavně zaručená práva účastníků, a naopak ve svých důsledcích neznamená odepření spravedlnosti. Ústavně konformní nemůže být taková interpretace, která nezohledňuje účel aplikovaného ustanovení, bez předložení ústavně akceptovatelných důvodů nerespektuje ustálenou rozhodovací praxi a vytváří nové překážky v nalézání spravedlivého řešení věci. Přijal-li by Ústavní soud takový výklad, nedostal by své povinnosti poskytovat ochranu právům podle čl. 4 a čl. 90 Ústavy a porušil by tím práva dotčených účastníků podle čl. 36 odst. 1 Listiny [srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 1835/08 ze dne 15. 10. 2009 (N 215/55 SbNU 27), bod 13; nálezy sp. zn. III. ÚS 495/02 ze dne 4. 3. 2004 (N 33/32 SbNU 303) nebo nálezy sp. zn. I. ÚS 89/02 ze dne 21. 5. 2002 (N 60/26 SbNU 135)].

15. Stát po změně společenských poměrů v roce 1989, vědom si velkých křivd, které byly napáchány, poskytl prostřednictvím restitučních předpisů možnost jejich částečné

nápravy [srov. nález sp. zn. II. ÚS 504/04 ze dne 8. 6. 2005 (N 118/37 SbNU 511) nebo nález sp. zn. III. ÚS 495/02 ze dne 4. 3. 2004 (N 33/32 SbNU 303)]. Mezi restituční předpisy se řadí i zákon o půdě, jehož konkrétní účel tkví ve zmírnění následků majetkových křivd vůči vlastníkům zemědělského a lesního majetku. Stát se přitom svých zákonných povinností nemůže zbavit, naopak musí prostřednictvím svých orgánů jednat tak, aby majetkové příkoří oprávněných osob bylo zmírněno v co možná nejkratší době [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 1835/08 ze dne 15. 10. 2009 (N 215/55 SbNU 27), bod 10; nález sp. zn. III. ÚS 495/02 ze dne 4. 3. 2004 (N 33/32 SbNU 303)]. Jestliže Státní pozemkový úřad (vykonávající práva a povinnosti státu) bez ospravedlnitelného důvodu ztěžuje uspokojení nároku oprávněného, čímž dochází k mnohaletému prodlení, může se oprávněný podle ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu, rozpracované judikaturou Nejvyššího soudu, domáhat vydání konkrétních náhradních pozemků žalobou u soudu v občanskoprávním řízení [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 1835/08 ze dne 15. 10. 2009 (N 215/55 SbNU 27), bod 10; nález sp. zn. III. ÚS 495/05 ze dne 30. 10. 2007 (N 174/47 SbNU 323), bod 30; nebo nález sp. zn. III. ÚS 495/02 ze dne 4. 3. 2004 (N 33/32 SbNU 303); dále pak rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 3767/2009 ze dne 9. 12. 2009].

16. Účel restitucí představuje důležitý princip při rozhodování v jakékoliv restituční věci, tím spíše pak v případě, kdy oprávněné osobě bez ospravedlnitelného důvodu ztěžuje uspokojení jejího nároku stát svou liknavostí a tato osoba se v duchu zásady „právo přeje bdělým“ (*vigilantibus iura scripta sunt*) snaží svých práv domoci soudní cestou. Výklad ve vztahu k oprávněným co možná nejvstřícnější, jakožto projev teleologické metody výkladu, pak musí být respektován – samozřejmě při zohlednění dalších interpretačních metod – nejenom u specifických restitučních předpisů, ale i u všech dalších ustanovení, která budou při rozhodování restituční věci použita [srov. nález ze dne 29. 5. 2013 sp. zn. Pl. ÚS 10/13 (N 96/69 SbNU 465; 177/2013 Sb.), bod 94; anebo usnesení sp. zn. II. ÚS 2426/19 ze dne 13. 9. 2019, bod 14].

17. Judikatura Ústavního soudu v souvislosti s liknavostí orgánů veřejné moci při vydávání náhradních pozemků podle zákona o půdě dovodila, že omezováním nároků oprávněných osob může docházet i k zásahu do jejich legitimního očekávání mít možnost uspokojit svůj restituční nárok prostřednictvím náhradního pozemku (srov. např. body 53 a 76 výše citovaného nálezu sp. zn. Pl. ÚS 35/17). Ústavní soud též judikoval, že osobám, jejichž nárok je ve smyslu zákona o půdě oprávněný, vzniká legitimní očekávání, že se s ohledem na existenci nároku podle zákona o půdě stanou vlastníkem v žalobě specifikovaných pozemků jako majetkového práva ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny (srov. bod 16 výše citovaného nálezu sp. zn. III. ÚS 1389/13).

18. Soudy v občanskoprávním řízení dle § 7 odst. 1 občanského soudního řádu projednávají spory a jiné právní věci vyplývající z poměrů soukromého práva, ledaže je podle zákona projednávají a rozhodují o nich jiné orgány. Jak v napadeném rozhodnutí podotýká Nejvyšší soud, pravomoc civilního soudu v soukromoprávních věcech má tedy obecnou povahu – je dána vždy vyjma případů, kdy zákon stanoví pravomoc jiného orgánu. Z ustálené rozhodovací praxe Ústavního i Nejvyššího správního soudu plyne, že mezi soukromoprávní věci se řadí i právní poměr mezi osobou oprávněnou a povinnou při vydání nemovitosti podle zákona o půdě [nález sp. zn. III. ÚS 495/02 ze dne 4. 3. 2004 (N 33/32 SbNU 303); nález sp. zn. IV. ÚS 1835/08 ze dne 15. 10. 2009 (N 215/55 SbNU 27), bod 10; nebo rozsudek zvláštního senátu č. j. Konf 64/2009-7 ze dne 5. 8. 2010; a

rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 As 2/2003 ze dne 17. 9. 2003]. Ustálená rozhodovací praxe obecných soudů využívá pravomoci obecného soudu rozhodovat o rozdělení pozemku při rozhodování o soukromoprávních sporech, a to například v rozhodování o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví podle § 1143 občanského zákoníku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu 22 Cdo 586/2017 ze dne 26. 4. 2017; nebo rozsudek Nejvyššího soudu 28 Cdo 4144/2018 ze dne 22. 1. 2019). Takový závěr několikrát aproboval i Ústavní soud (viz usnesení sp. zn. IV. ÚS 940/21 ze dne 18. 5. 2021, usnesení sp. zn. I. ÚS 1391/19 ze dne 21. 5. 2019 nebo usnesení sp. zn. I. ÚS 2159/10 ze dne 6. 9. 2010). Jak poznamenává Nejvyšší soud, pokud by byl soud rozhodující o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví k pozemku vázán na vydání územního rozhodnutí správního orgánu, znamenalo by to zásah do jeho pravomoci, neboť by rozhodnutí bylo vázáno na ještě předchozí vydání územního rozhodnutí, které by fakticky do značné míry předurčilo obsah rozsudku (rozsudek Nejvyššího soudu 22 Cdo 586/2017 ze dne 26. 4. 2017).

19. Odkaz na stavební zákon učiněný v nálezu sp. zn. III. ÚS 3804/19 je podle citovaného stanoviska pléna Ústavního soudu zcela nepřipadný, neboť použité ustanovení stavebního zákona nelze aplikovat mimo rozsah stavebního zákona, jenž se (ve smyslu svého § 1) zabývá regulací územního plánování a stavebního řízení, požadavků na výstavbu, účely vyvlastnění, vstupy na pozemky a do staveb. Pravomoc stavebního úřadu rozhodovat o dělení pozemků i výjimky z ní lze vztáhnout jen na právní vztahy regulované stavebním zákonem. Stavební zákon však nelze aplikovat pro účel určování či omezování pravomocí soudů v občanskoprávním řízení.

20. Plénum Ústavního soudu v citovaném stanovisku neshledalo žádný relevantní důvod pro to, aby na určování pravomocí soudů v soukromoprávních sporech či restitučních řízeních byl aplikován stavební zákon. Navíc není možné, aby při vypořádání spoluvlastnictví obecné soudy měly pravomoc rozhodnout o dělení pozemku na základě přiloženého geometrického plánu, a v řízení o nahrazení projevu vůle k převodu náhradních pozemků dle zákona o půdě nikoliv. Tím spíše pak nelze přijmout ani význam, jaký nález sp. zn. III. ÚS 3804/19 při výkladu § 82 odst. 3 stavebního zákona připisuje poznámce pod čarou k větě první tohoto ustanovení. Poznámky pod čarou zlepšují orientaci v předpisu a slouží jako interpretační pomůcka. Při výkladu ustanovení zákona poznámka sama o sobě nemůže mít omezující význam ani stanovit závazná pravidla chování (včetně pravidel interpretačních), nevyplývá-li to přímo ze zákona. Obecné ustanovení v zákoně a jeho omezení až v poznámce pod čarou neodpovídá podle ustálené judikatury uznávaným principům demokratických právních států [srov. nález sp. zn. I. ÚS 653/99 ze dne 29. 8. 2000 (N 123/19 SbNU 155), nález sp. zn. I. ÚS 22/99 ze dne 2. 2. 2000 (N 14/17 SbNU 103) a nález sp. zn. II. ÚS 485/98 ze dne 30. 11. 1999 (N 173/16 SbNU 259)]. Ústavní soud přisvědčuje závěrům vysloveným v bodě 22. nálezu sp. zn. III. ÚS 3804/19, že ač v projednávané věci nelze poznámku pod čarou přehlížet, výklad citovaného ustanovení musí být proveden v souladu s dalšími výkladovými pravidly a nemůže ve výsledku rozporovat smysl dané právní normy. Právě zvolený výklad vyjádřený v nálezu sp. zn. III. ÚS 3804/19 však tyto interpretační požadavky nenaplnuje, neboť při nedostatečném zohlednění jiných výkladových metod omezuje dosah formulace „rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu“ v § 82 odst. 3 stavebního zákona v podstatě pouze na rozhodnutí pozemkového úřadu podle zákona o pozemkových úpravách. Plénum Ústavního soudu dále dospělo k závěru, že není podstatné, zda rozsudek soudu v řízení o nahrazení projevu vůle povinné k převodu pozemku na oprávněného podle zákona o půdě sám o sobě konstituuje vlastnické právo

k převáděným pozemkům a zda právě tento rozsudek představuje ve smyslu § 17 odst. 4 katastrálního zákona podklad pro deklaratorní zápis do katastru nemovitostí, anebo zda je na základě takového rozsudku teprve nuceně uzavřena smlouva mezi povinnou a oprávněnou osobou a až tato smlouva představuje podklad pro tentokrát už konstitutivní zápis do katastru nemovitostí. Tato odlišnost je relevantní výlučně na úrovni podústavního práva, při posouzení ústavnosti plénem posuzované pravomoci obecných soudů nehraje podstatnou roli.

21. Plénum Ústavního soudu tedy v citovaném stanovisku dospělo k jinému právnímu názoru, než k tomu, který je vyjádřen v nálezu sp. zn. III. ÚS 3804/19, že by rozhodnutí soudu o dělení pozemku v řízení o nahrazení projevu vůle k převodu pozemku podle zákona o půdě porušovalo princip dělby moci dle čl. 2 odst. 1 a 3 Ústavy, zásadu zákonnosti při výkonu veřejné moci dle čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny a práva dosavadního vlastníka pozemků na ochranu majetku dle čl. 11 odst. 1 Listiny a na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Naopak, výkladem zvoleným v citovaném nález by soudy nedostály své povinnosti poskytovat ochranu právům podle čl. 4 a čl. 90 Ústavy a porušily práva oprávněných osob na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny.

22. Ústavní soud tedy vyšel z tvrzení samotné stěžovatelky, že nyní posuzovaná věc je skutkově srovnatelná s věcí posuzovanou v nález sp. zn. III. ÚS 3804/19 a vázán výše citovaným stanoviskem, jímž byl nález, jehož se stěžovatelka dovolává, překonán, dospěl k závěru, že nedošlo k porušení základních práv stěžovatelky.

23. Ústavní soud proto podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zamítl stěžovatelčinu ústavní stížnost.

24. Ústavní soud nepřiznal vedlejšímu účastníkovi náhradu nákladů řízení ve smyslu § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu. Základní zásadou řízení před Ústavním soudem je, že náklady řízení před Ústavním soudem, které vzniknou účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi, hradí účastník nebo vedlejší účastník (§ 62 odst. 3 zákona o Ústavním soudu). V odůvodněných případech může Ústavní soud podle § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu "uložit některému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi, aby zcela nebo zčásti nahradil jinému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi jeho náklady řízení". K aplikaci tohoto ustanovení v nyní posuzované věci Ústavní soud neshledal prostor. Je jeho ustálenou praxí, že k uložení povinnosti náhrady nákladů řízení přikračuje toliko ve zcela mimořádných a výjimečných případech [srov. usnesení ze dne 19. 11. 2002 sp. zn. I. ÚS 662/01 (U 41/28 SbNU 471), nález ze dne 17. 8. 2004 sp. zn. IV. ÚS 180/04 (N 112/34 SbNU 157)]. Úspěch v řízení není v řízení před Ústavním soudem jediným kritériem přiznání náhrady nákladů řízení. Nyní posuzovaný případ Ústavní soud za zcela mimořádný a výjimečný nepovažuje.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 25. října 2021

Ludvík David
předseda senátu